

מלחמה וסייכוח

כיצד ממשלת ישראל
שינתה את הגדה המערבית
בשנת המלחמה

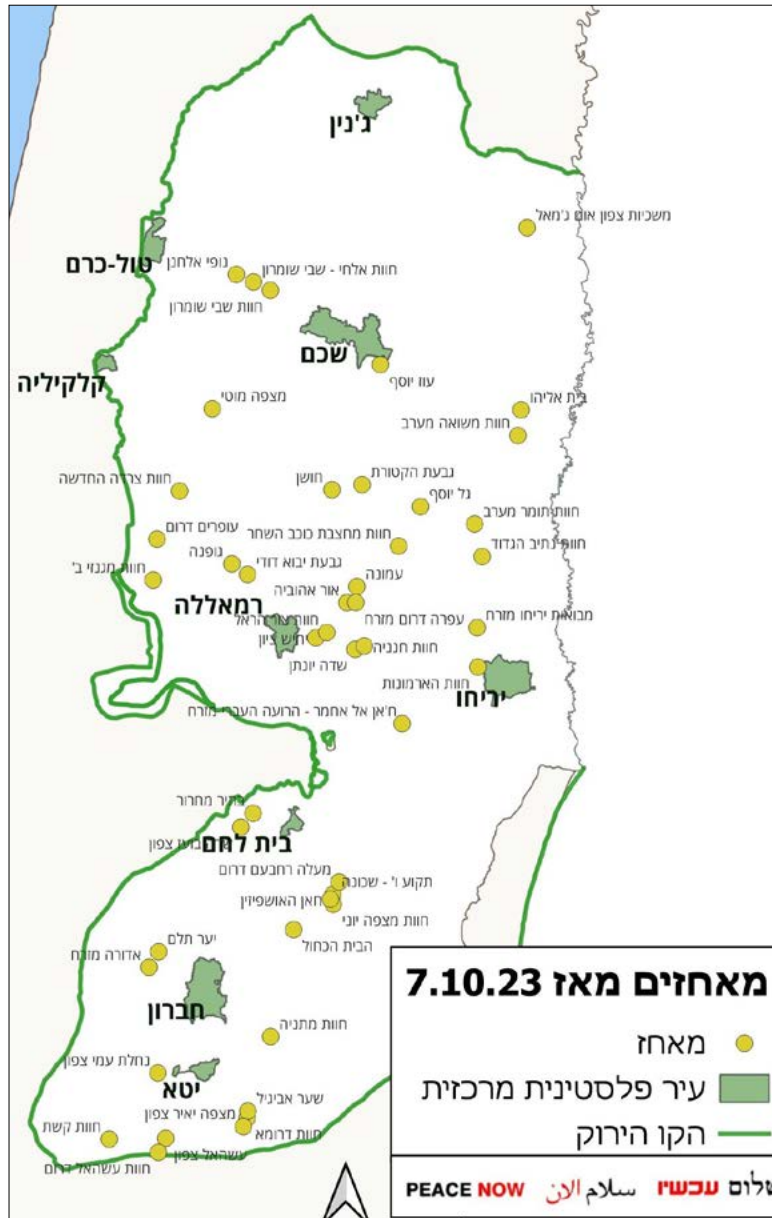
צוות מעקב התנחלויות, שלום עכשיו
אוקטובר 2024

שלום עכשיו

לאחר שנה של מלחמה בעזה, וכמעט שנתיים של ממשלת ימין קיצונית, מתברר כי מדיניות ממשלת ישראל בגדה המערבית היא **צמצום המרחב הפלסטיני בשטחי C ודחיקת הקהילות הפלסטיניות לשטחי A ו B לצד מהלכי סיפוח מרחיקי לכת.**

מדיניות זו נעשית ע"י הקמת מספר שיא של מאחזים לא חוקיים, עליה חדה בכמות ובעוצמת אלימות מתנחלים, **שראש השב"כ הגדיר אותה כטרור**, סגירה של דרכים וכבישים ומהלכים חסרי תקדים להלבנה ולמימון מאחזים לא חוקיים. מאז הקמת הממשלה הנוכחית, ישראל משלימה את יצירת **התשתית המנהלית לסיפוח בפועל של הגדה המערבית לישראל** תוך הפקעת הסמכויות מהמינהל האזרחי והעברתם לגוף אזרחי פוליטי הכפוף לשר סמוטריץ.

תמונת מצב בגדה המערבית תחת ממשלת נתניהו מאז 7/10/23

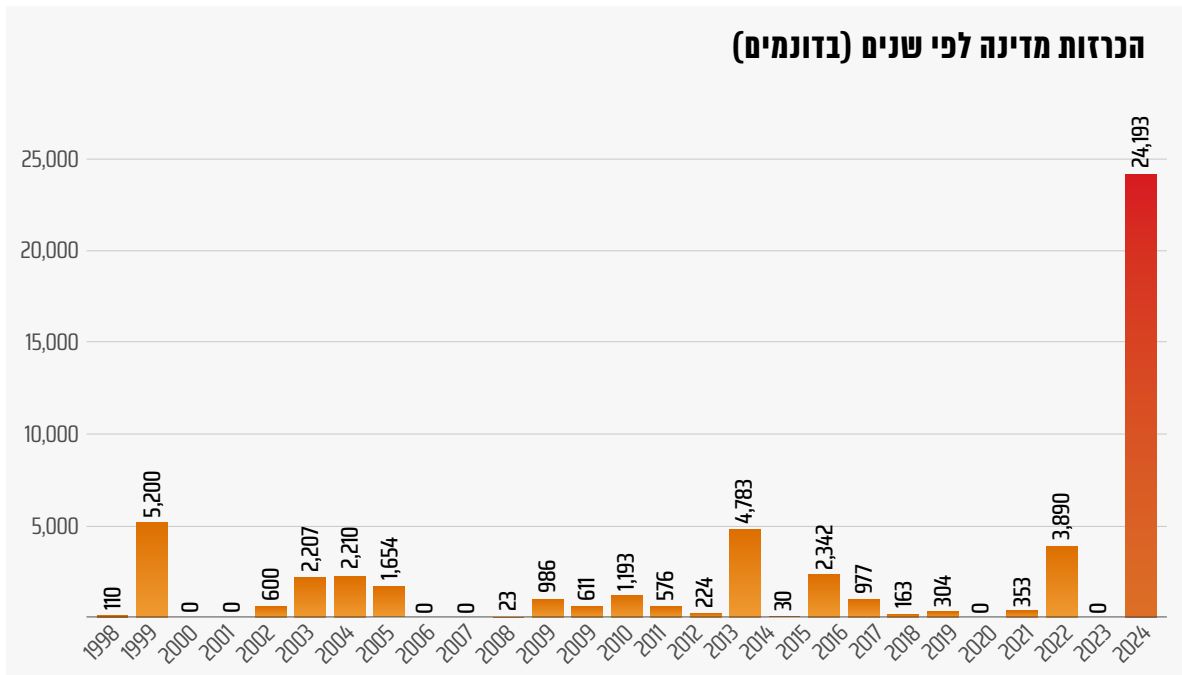

● **התנחלויות ומאחזים:**
 הוקמו לפחות 43 מאחזים חדשים - רובם מאחזים חקלאיים ("חוות") שעוסקים בהשתלטות על קרקעות וגירוש שיטתי של פלסטינים מהמרחב. זהו מספר חסר תקדים של מאחזים חדשים. כך למשל משנת 1996 ועד תחילת שנת 2023 הוקמו בממוצע שנתי של פחות מ-7 מאחזים בשנה.

● נכרצו עשרות דוכים באורך שמוערך בעשרות ק"מ לצורך [הקמת מאחזים חדשים ולהשתלטות](#) על שטחים נוספים.

● קודמו תכניות ל-8,681 יחידות דיור בהתנחלויות [ע"י מועצת התכנון העליונה](#).

● 24,193 דונם הוכרזו כ"אדמות מדינה" - כמות של [כמחצית מכל השטח שהוכרז](#) כאדמת מדינה מאז אוסלו ועד היום.

● [הקבינט החליט על הקמת 5 התנחלויות חדשות: אביתר, גבעת אסף, שדה אפרים, אדוריים והתנחלות נחל חלץ](#). כולם מאחזים לא חוקיים שמיועדים להפוך להתנחלויות רשמיות.

● [3 מאחזים כ"שכונות" של התנחלויות קיימות ע"י אישור תכניות במועצת התכנון העליונה: מחנה גדי, קדם ערבה וגבעת חנן](#).

● [70 מאחזים לא חוקיים הוכרו כזכאים לתקצוב ולתשתיות - השר סמוטריץ הורה](#) למשרדי הממשלה ולרשויות נוספות להתחיל לתקצב 70 מאחזים לא חוקיים, להקים בהם מבני ציבור ולחבר אותם לתשתיות מים, חשמל וכו'.

● [התנחלויות חדשות בחברון - מתנחלים נכנסו לבית בחברון](#) שלטענתם הם רכשו אותו מפלסטינים. כניסת המתנחלים התאפשרה לאחר שניתן להם "היתר עיסקה" מגורמים הכפופים לשר סמוטריץ. בנוסף, פורסמה להפקדה [תכנית להקמת התנחלות חדשה כמובלעת בעיר חברון](#) עם 234 יחידות דיור מצפון לקרית ארבע.

כספים ותקציבים

- הממשלה הכפילה את תקציב משרד ההתיישבות ואת הכספים המיועדים לחטיבה להתיישבות ולהתנחלויות - [תוספת של 302 מיליון ₪](#).
- 7 מיליארד ₪ לכבישים בהתנחלויות - [לפי דברי השר סמוטריץ](#), משרד האוצר סיכם עם משרד התחבורה על תכנית חומש בסך 7 מיליארד ₪ לכבישים בין עירוניים בהתנחלויות.

[\[סרטון כביש עוקף חווארה\]](#), יותר מ 300 מיליון שקל לכביש כמעט ריק מתנועה

- הקצאה של 409 מיליון ₪ לפרוייקטים ייחודיים בהתנחלויות וזאת [לאחר הקיצוץ הרחב](#) [בתקציב](#). בין השאר לפרוייקטים של שימור עתיקות ביו"ש, שיקום פארק סבסטיה, חיזוק אגן העיר העתיקה (התנחלות תיירותית במזרח ירושלים), פרוייקטים הקשורים [לעמותת אלעד"ד בסילוואן](#).
- כספים לחוות ומאחזים לא חוקיים - [75 מיליון ₪ הוקצו למאחזים לא חוקיים](#), מתוכם כ-39 מיליון ₪ לחוות רועים לא חוקיות, חלקן אלימות.

מהלכי סיפוח:

- הסמכויות הקשורות להתנחלויות הופקעו מידי הצבא והועברו לפקיד תחת השר סמוטריץ. השר מינה מתנחל [לתפקיד שמכונה "הסגן האזרחי"](#) של ראש המינהל האזרחי, שהוא למעשה מושל ההתנחלויות, שאינו כפוף למינהל האזרחי אלא ישירות לשר סמוטריץ. מדובר בשורה ארוכה של סמכויות בכל הקשור בהתנחלויות, תשתיות, מקרקעין ועוד. להרחבה ראו: ["ההפיכה השקטה"](#) (אופק, יש דין, האגודה לזכויות האזרח, שוברים שתיקה).
- הייעוץ המשפטי של המינהל האזרחי הועבר מהצבא לידי מערך משפטיים [תחת השר סמוטריץ](#).
- הממשלה לקחה לעצמה סמכויות אכיפה בחלק מאזורי B שבסמכות הפלסטינים ובניגוד להסכמים עליהם חתמה ישראל - בהוראת הקבינט, חתם אלוף פיקוד המרכז על [צווים שמעניקים לישראל סמכות להרוס בתים של פלסטינים](#) בשטחים שנקראים "השמורה ההסכמית", שבשליטת הפלסטינים. יחידת הפיקוח כבר חילקה צווי הריסה בשטחים אלו.

צמצום מרחב החיים הפלסטיני:

- **אלימות מתנחלים** - ארגוני זכויות אדם תיעדו **לפחות 1,360** מקרי אלימות של מתנחלים כלפי פלסטינים; **לפחות 10 פלסטינים** נהרגו בידי מתנחלים (נתוני **אוצ'ה** נכון ל-16/9/24).
- **לפחות 277 משפחות פלסטיניות** (כ-1,630 בני אדם) גורשו מבתיהן בעקבות אלימות מתנחלים, בהן לפחות **19 קהילות פלסטיניות שלמות** שגורשו (לפי נתוני **אוצ'ה ובצלם**).
- **נמנעת גישת פלסטינים למאות אלפי דונמים של קרקע חקלאית** - הצבא ומתנחלים **מונעים מפלסטינים לעבד שטחים נרחבים** בסביבת התנחלויות. הדבר נעשה באמצעות מאות חסימות פיסיות על דרכי עפר וכבישים שהציבו צה"ל או מתנחלים, וע"י גירוש בידי מתנחלים או חיילים, בדרך כלל חיילי מילואים תושבי ההתנחלויות במסגרת ההגנה המרחבית.
- **ס אישורי בניה לצרכי מגורים לפלסטינים** - מועצת התכנון העליונה לא אישרה אף תוכנית או בקשה להיתר בניה למגורים לפלסטינים בשטח C. מתוך 110 עררים על דחיית בקשות להיתר או לתכניות שנדונו – 109 נדחו. ניתנו היתר לשיפוץ מבנה חקלאי (שומרה), הקמת מחסן חקלאי ולמרכז מסחרי באזור ג'נין (שהתכנית לו אושרה ב-2022).
- **901 מבנים של פלסטינים נהרסו בידי ישראל בשטח C** בגלל היעדר אישורי בניה. 8 מבנים נוספים נהרסו באזורי A ו-B (תחת צווי איסור בניה בטחוניים). כתוצאה מכך 892 פלסטינים איבדו את ביתם. בנוסף נהרסו עוד 521 מבנים של 2,659 תושבים במבצעים צבאיים, בעיקר באזור ג'נין וטול כרם. **נתוני אוצ'ה**, נכון ל-22/9/24.

כתבה על אלימות מתנחלים בכפר ג'ית, אוגוסט 2024 וכשלי מערכת הביטחון

ניתוח והרחבה

מיד אחרי ה-7 באוקטובר ניתן היה להבחין בעלייה חדה בפעילות הלא חוקית של המתנחלים בשטחי הגדה המערבית, החל מהקמת המאחזים, פריצה וסלילת דרכים ועליית מדרגה בהיקף ובחומרת האלימות כלפי פלסטינים. כבר בחודשים הראשונים של המלחמה בעזה, צוות מעקב התנחלויות של שלום עכשיו תיעד [פריצה של עשרות דרכים](#) באורך של עשרות קילומטרים שמשמשות את המתנחלים לא רק כדי להקים נקודות התנחלות חדשות אלא גם מאפשרות להם גישה מהירה לאזורים נרחבים לצורך גירוש רועים וחקלאים פלסטינים.

צה"ל גייס למילואים מאות מתנחלים לכוחות "הגנה מרחבית" שמשרתים בהתנחלויות עצמן. חלק מהם לוקחים חלק בגירוש שיטתי של פלסטינים בסביבה, יד ביד עם מתנחלי המאחזים.

מאז 7/10 הוקמו **43 מאחזים חדשים**, רובם מאחזי רועים שמאויישים ע"י צעירים ונערי גבעות שעוסקים בהשתלטות על שטחים וגירוש פלסטינים מהסביבה. צוות מעקב התנחלויות חשף כי ממשלת נתניהו [הקצתה 75 מיליון ₪](#) בשנת 2024 לצורך מימון של מאחזים לא חוקיים, 39 מיליון ₪ מתוכם מיועדים לחוות לא חוקיות. עוד הסתבר שחלק מהכספים הללו מיועדים גם לפריצות הדרכים.

לצד התמיכה הכספית, נהנים מתנחלי המאחזים האלימים גם מתמיכה פוליטית של הממשלה. השר סמוטריץ שקיבל מנתניהו את האחריות על הטיפול בהתנחלויות כשר במשרד הביטחון, מכתוב מדיניות של [עצירה כמעט מוחלטת של פינוי מאחזים](#) ואכיפת החוק כלפי מתנחלים. השר בן גביר מצדו הוביל את המשטרה לכך שמעשי האלימות נותרים ללא תגובה, ולמרות העלייה בהיקף אלימות המתנחלים, מספר

המעצרים של חשודים בטרור יהודי בגדה המערבית [ירד בחצי](#) לעומת השנה שעברה. החלטת הצבא לסגור עשרות כניסות ויציאות של הכפרים והיישובים הפלסטינים בשטחי A ו B לצד מאות חסימות של דרכי עפר ברחבי הגדה המערבית, מיד עם תחילת המלחמה, דיללה מאוד את תנועת הפלסטינים בשטחי C והקלה על המתנחלים לפעול בחופשיות ברחבי הגדה המערבית. בשל החסימות הרבות, כל התנועה של הפלסטינים ברחבי הגדה הפכה להרבה יותר ארוכה, יקרה ודלילה מאוד. כשנה אחרי תחילת המלחמה, עדיין סגורות מאות כניסות ויציאות, כולל חלק גדול מהכניסות לרמאללה, שכם, חברון ועוד. כבישים ראשיים הפכו לכבישים למתנחלים בלבד, כמו למשל "כביש ליברמן" שעוקף את בית לחם ממזרח, שכל היציאות והכניסות ליישובים הפלסטינים שלאורכו נחסמו.

חלק משמעותי בשינוי שנוצר בשנה האחרונה, מקורו בהקמת [מנהלת ההתיישבות](#) והחלטת ממשלת ישראל לתת עדיפות [לחיזוק](#) ההתנחלויות והמתנחלים. בשנה האחרונה ממשלת ישראל החלה בהליך הכשרה של 7 מאחזים בנוסף על 14 שהחלו את הליך ההכשרה בשנה שעברה. במקביל, הקים השר סמוטריץ' ["מסלול עוקף הכשרה" ל-70 מאחזים](#) לפיו יינתנו תקציבים וייבנו מבני ציבור במאחזים לא חוקיים למרות שלא עברו הליכי הסדרה.

לסיכום ניתן לומר שהמלחמה בעזה ובחזיתות אחרות, לצד תוכנית פוליטית סדורה של המתנחלים להחיל ריבונות בשטחי הגדה המערבית, יצרה תנאים שמתנחלים מנצלים לפעילות בלתי חוקית חסרת תקדים, ולמהלך של סיפוח בקצב חסר תקדים וחסר עכבות.

המאחז תקוע ו'

המאחז חוות אלחי ליד דיר שרף

שלום עכשיו

פריצת דרך על ידי מתנחלים בשטח אדמות הכפר א-דיק

עבודות תשתית מזרחית להתנחלות איתמר

חסימת הדרך על ידי המתנחלים לכפר הפלסטיני יאסוף, ליד ההתנחלות תפוח

חסימת הכניסה לכפר עין סמיה, צפונית מזרחית לרמאללה